

Melodrama – žánr, styl, emoce

FAV 305

Mgr. Šárka Gmitterková

21. 4. 2016

MERCER, John – SHINGLER, Martin (2004), *Melodrama. Genre, style, sensibility*. London: Wallflower, s. 78 - 115.

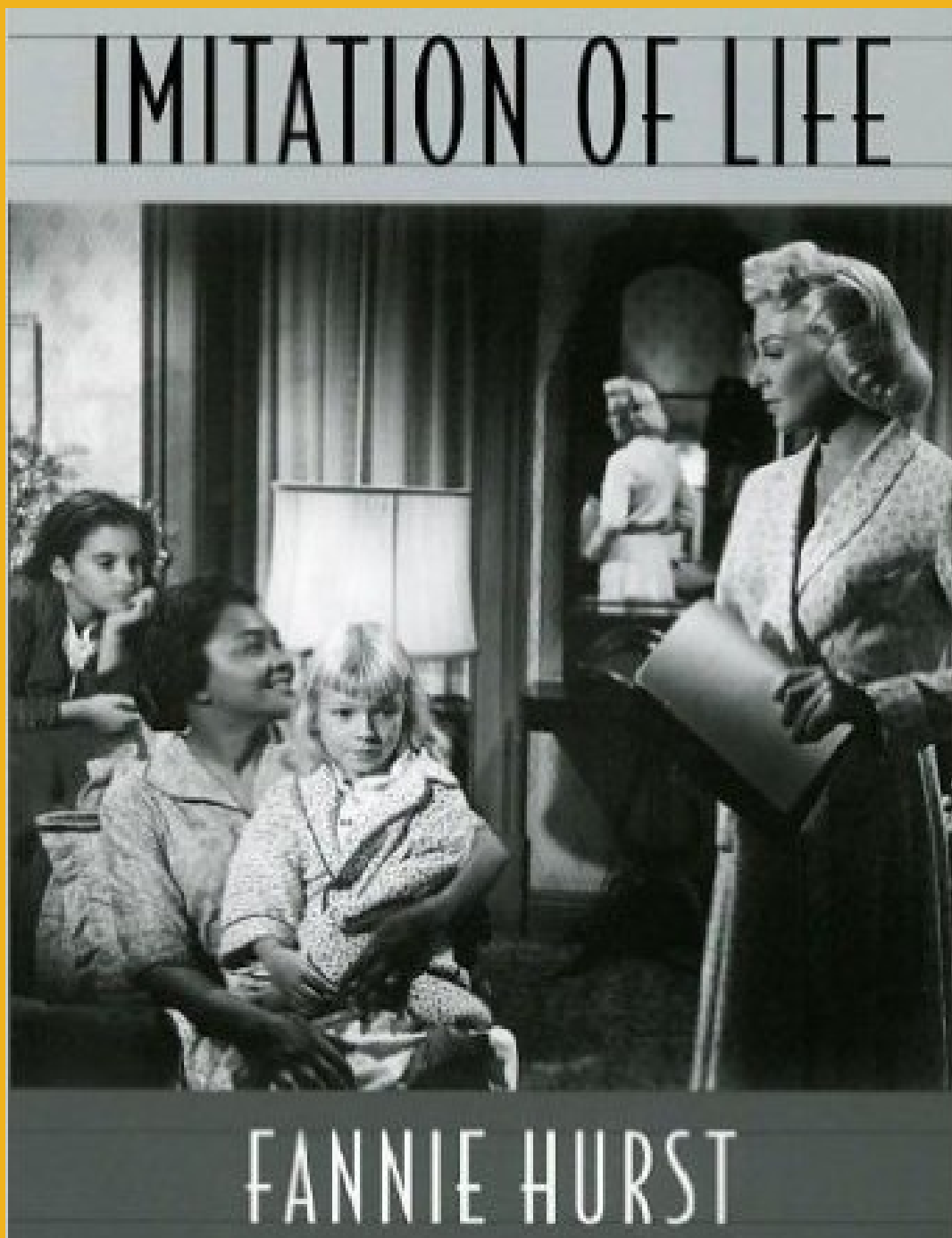
BARON, Cynthia (1992), Tales of sound and fury reconsidered: melodrama as a system of punctuation. *Spectator* 13, č. 2, s. 46-59.

LITERATURA 28. 4. 2016

L4 – MELODRAMA A VYPRÁVĚNÍ

Příběh a / vs styl

- Douglas Sirk – vědomé podrývání banálních příběhů na rovině stylu
 - Genderový rozměr
 - Idea technicky dokonalého kýče
- **Prvek náhody / deus ex machina**
- Ironická distance jako přístup vyžadující kulturně kompetentního recipienta
- "Zázrak náhody je lhostejný k zákonům trhu a společenské prestiže. Odměňuje a trestá činy motivované srdcem a ne pracovní-tržními zákonitostmi. Může být, že to je přesně ten moment, který zasazuje poslední ránu kulturnímu statusu melodramatu." (Jane Gaines)

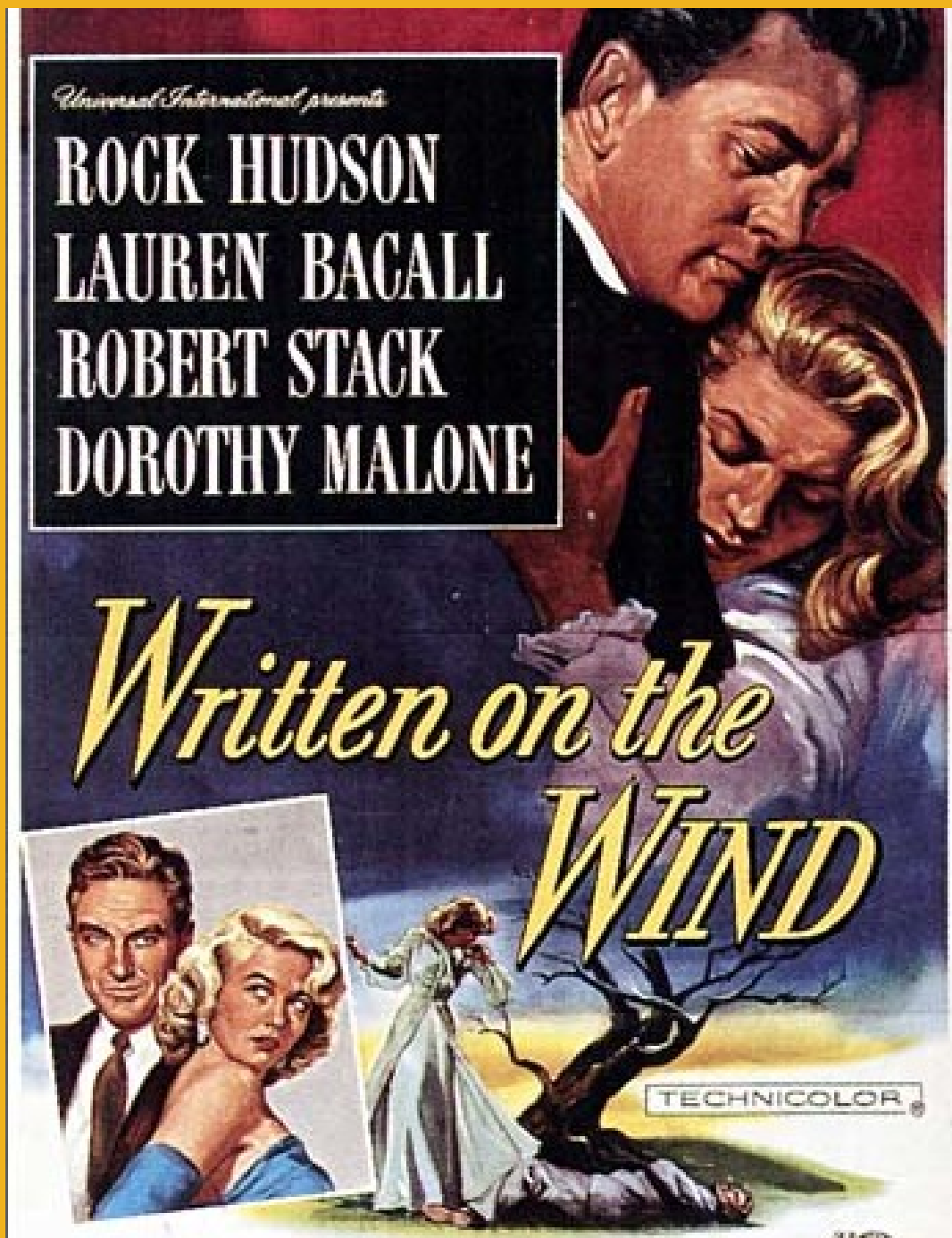

Kondenzace a přesun

- Analogie mezi melodramatickým vyprávěním a psychoanalytickou diagnózou >> snaha vynést potlačené a nevyřčené na povrch
- Nevědomí vzdoruje lingvistickým kategoriím a projevuje se hlavně ve snech
- Kondenzace a přesun jako dva procesy snové práce
 - Kondenzace – několik latentních představ nachází společné vyjádření v daném snu
 - Přesun – jedna představa nahrazena jinou na základě asociativní vazby

Kondenzace a přesun

- Výchozím materiálem pro sen jsou každodenní prožitky a události. Snová práce je zakóduje do nového, iracionálního tvaru.
- Podobně melodrama užívá jako základ americkou středostavovskou společnost - její ikonografii a důraz na rodinné vztahy. Přesouvá ale tyto známé a stereotypní výjevy a vzorce do nových konfigurací.
- Dochází tak ke zlomům a konfliktům, které vedou k jiným, novým asociacím.
- Postavy jako nositelé internalizovaných ideologických konfliktů a tenzí.

Klasické vs melodramatické vyprávění

Klasická narace

- Silná zápleтка - pevně provázaný řetěz příčin a důsledků
- Neustálá externalizace vnitřních stavů hrdinů do akce
- Aktivní participace s okolím, snaha a možnost změnit podmínky své existence >> dynamičnost.
- Klasická narace vtahuje diváky do fikce prostřednictvím konfliktu, komplikace a výsledného řešení; rozvíjí se jako řetěz příčin a důsledků skrz hlavní postavy.

Melodramatická narace

- Jak znázornit hrdinu/hrdinku, který/á možnost externalizace svých pocitů, tužeb a konfliktů postrádá >> estetický problém
- V klasické formě slouží emoce jako pojítka mezi příčinou a důsledkem, motivuje akci; v melodramatu nevede k akci, ale jen k další emoci.
- Prostor pro akci limituje centralita hrdinky (ženská perspektiva); hrdina schopen pouze bezvýsledných, prázdných činů - velká gesta, ale bez valného dopadu.

- **Strukturní paralely a opozice**

- **Dramatická akcelerace**

- Jak klasická, tak melodramatická narace užívají těchto prostředků, ale k jinému účelu.
- Strukturní paralely >> jak hrdinu, tak padoucha vidíme při stejných činnostech. Zatímco v prvním případě akcentovaná kauzalita vede k napětí, ve druhém slouží k tomu, abychom viděli a **hodnotili** kontrastující postoje různých postav v rámci dané struktury / sítě vztahů.

Dramatická akcelerace / Dramatická diskontinuita

- Dramatická akcelerace v klasické naraci vytváří, stupňuje a udržuje napětí
- V melodramatu funguje jako dramatická diskontinuita - vytváření a opakování naprosto protichůdných emocí.
- Situace, která stojí na dlouho budované a vygradované emoci, která se náhle zvrátí v naprostý extrém.
- Nerealistické, neuvěřitelné – rychlý přesun od jednoho emocionálního extrému k druhému >> vzestup a pád.
- Právě tento rytmus je podstatnou součástí melodramatického efektu.

Waterloo bridge

(Valčík na rozloučenou)

USA 1940, r. Mervyn LeRoy

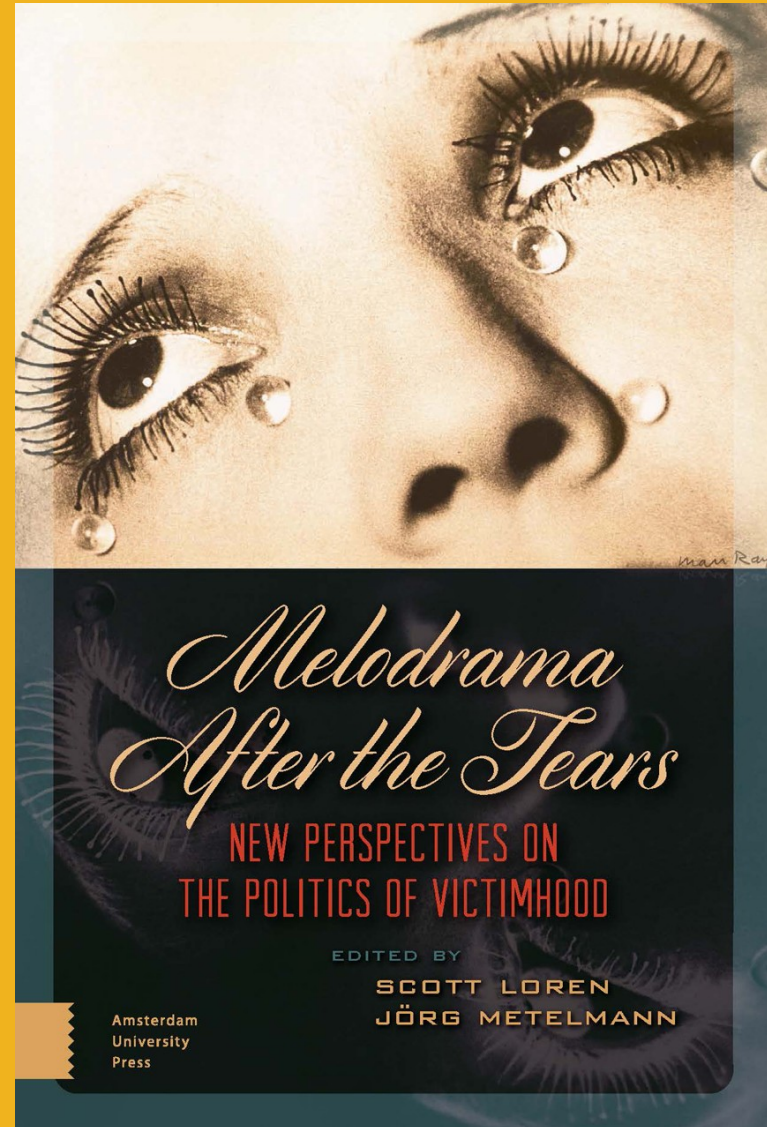
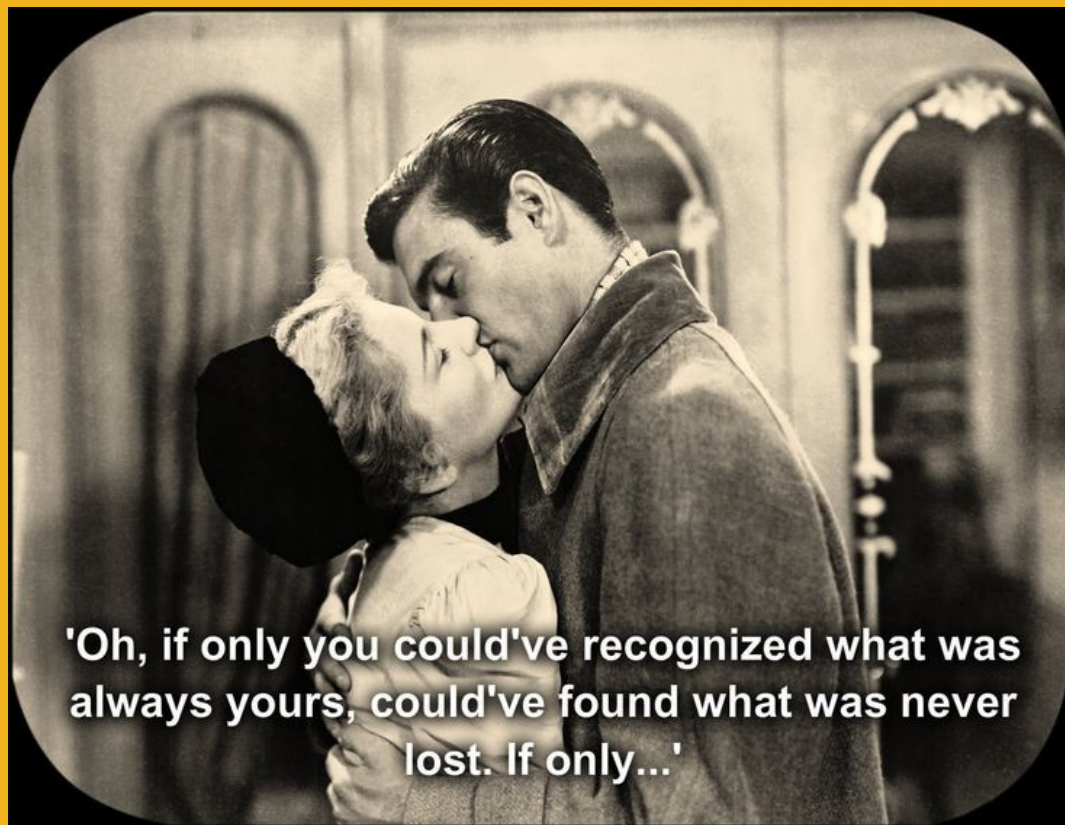
Vivien Leigh, Robert Taylor

- Ukázkový případ melodramatické narace
- Nešťastná náhoda jako katalyzátor dění
- Dramatická diskontinuita – optimismus ihned střídají špatné zprávy, smíření se situací ustupuje falešným nadějím
- Přesun – tragická romance jako svědectví o nulové toleranci třídního systému
- Internalizace ideologických a společenských limitů – svědomí hlavní hrdinky
- Patos – Roy a jeho matka si až příliš pozdě uvědomí ctnostnou povahu Myry
- Kruhová zápletka – film se ve finále vrací na začátek

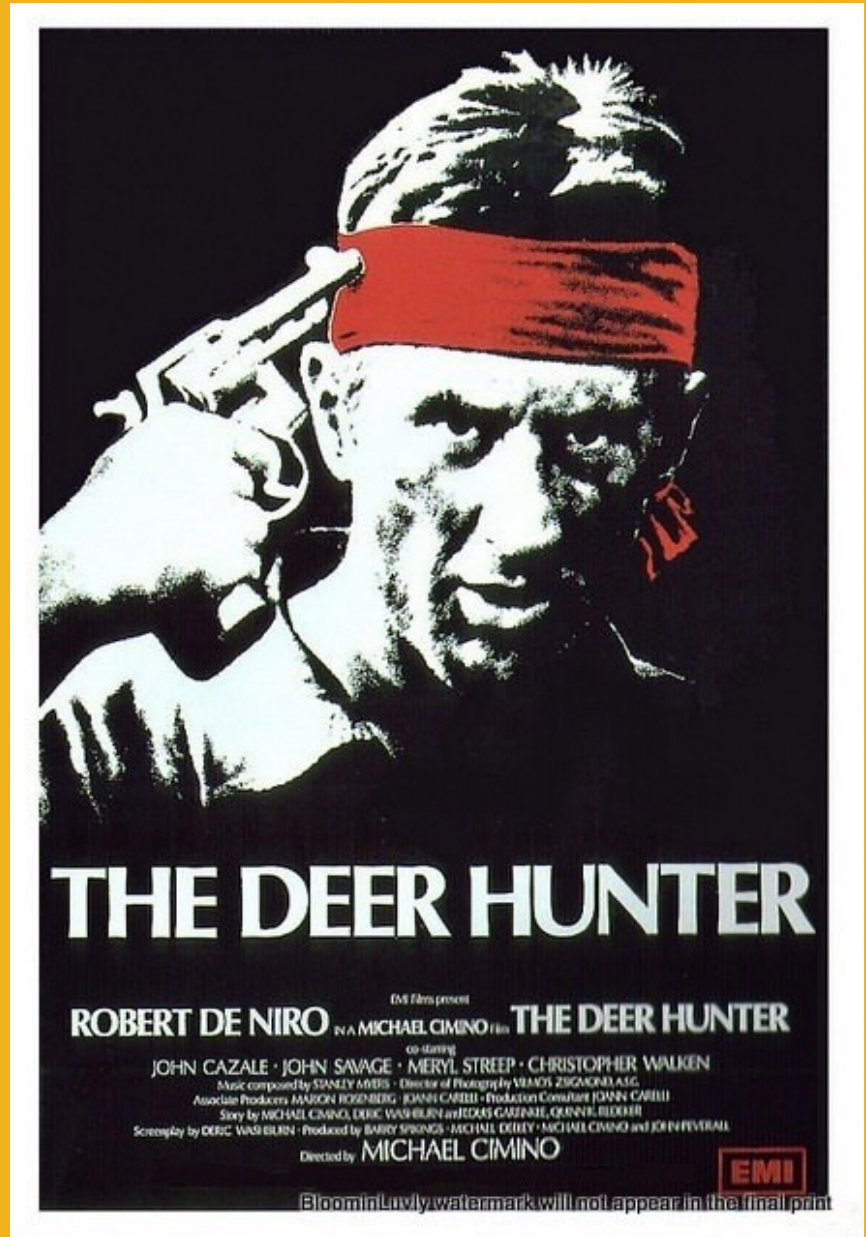
Patos

- Jako diváci víme víc než ostatní postavy
- Privilegovaný přístup k utrpení hrdinů
- Ke kulminaci přispívá načasování – komplikovaný moment rozpoznání hrdinových/hrdinčiných ctností ostatními postavami >> příliš pozdě, na poslední chvíli...
- Jako diváci můžeme pouze pasivně přihlížet
 - Slzy jako výraz bezmoci? (Steve Neale)

Linda Williams: *Melodrama revised* (1998)

- Komplikovaný vztah realismu a melodramatu >> realismus jako režim zobrazování odpovídající dynamicky se měnící skutečnosti, melodrama jako víc anachronická a statická forma
- Kombinace realismu, emocí, spektakularity a akce nás přivádí k rozpoznání centrálních protagonistů jako trpících obětí
- Nová koncepce slzavé reakce >> slzy nejsou výrazem bezmoci nad osudem hrdinů (uvidí a docení včas okolí hrdinovu / hrdinčinu skutečnou podstatu?), ale mohou být chápány jako výraz naděje do budoucna; naděje, že jednou bude cílů a přání dosaženo.
- ? Mužské slzy ?

"Jestliže emoce a morální řád v díle silně rezonují, jestliže nás dílo vyzývá k soucitu s hrdiny pro jejich ctnosti; jestliže se narativní trajektorie zaobírá nalezením a prokázáním nevinnosti spíš než psychologickými příčinami a motivací jednotlivých činů, pak dané dílo operuje v melodramatickém modu." (Linda Williams, 1998)

MELODRAMA JAKO RÉTORIKA

Todd Haynes

- Vystudoval malbu na Brownově univerzitě – perspektiva malíře
- Styl rozkročený mezi emulací (melodramata 50. let, moderní malířství a fotografie, biopics) a originalitou => alegorie, metafora
- Vyprávění vs poskytování informací / problematický vztah mezi viděním a věděním
- “Nesnesitelná lehkost ženského bytí.”

Carol

- USA 2015, r. Todd Haynes, hrají: Cate Blanchett, Rooney Mara
- “Dekor jako dikce” – *Carol* se od tohoto pojetí stylu odklání ve prospěch synestezičeského prožitku, zapojujícího všechny smysly (pohledy, povrchy, vůně)
- Lesbický a/nebo univerzální milostný příběh? >> ženská kulturní kompetence

- Akcent věkového rozdílu – starší žena (typ lesby – predátorky) a mladší, nevyhraněná dívka >> artikulace hlavně prostřednictvím kostýmů!
- Postava Carol jako fascinující objekt, kterému Therese přihlíží zpovzdálí >> divácká identifikace nikoliv s postavou Therese, ale s její touhou po Carol
- “Everything comes full circle” – melodrama preferuje fatalistické a uzavřené kruhové zápletky; *Carol* jako specifický případ.

1. Jde v případě *Carol* o happyend či nikoliv? Které prvky na rovině stylu a které prvky na rovině vyprávění hovoří pro jednu z variant?
2. Jak film vyjadřuje rozdílnou pozici subjektu vs objektu? Komu je vlastní aktivní, iniciační pohled a kdo pouze pasivně přihlíží? Čí hledisko film vlastně zaujíma?
3. Jak – nejen ve vztahu k předchozí otázce – funguje fotografie, zamlžené a rozmazené povrchy a rámování?

